

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 215811 од 10. X 2012. године, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије, и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, изабрана је Комисија за избор кандидата који су се јавили на конкурс за избор редовног професора за ужу научну област Српски језик, предмет Лексикологија српског језика (објављен у листу „Послови“ бр. 488 од 24. X 2012. године). Комисија подноси Изборном већу Филолошког факултета у Београду следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс за **редовног професора** за ужу научну област Српски језик, предмет Лексикологија српског језика, који је објављен у листу „Послови“ бр. 488 од 24. X 2012. године, пријавио се један кандидат, односно кандидаткиња – **др Рајна Драгићевић**, ванредни професор за ужу научну област Српски језик, предмет Лексикологија српског језика, на Филолошком факултету у Београду.

I. БИОГРАФИЈА И АНГАЖМАН У СТРУЦИ

Др Рајна Драгићевић рођена је 13. марта 1968. у Кикинди. Основну школу и гимназију завршила је у Београду. Дипломирала је на Филолошком факултету у Београду 1991. године, на групи Српскохрватски језик са општом лингвистиком. Магистрирала је на истом факултету 1993. године, одбравивши рад *Лексичка антонимија на материјалу Српских народних пословица Вука Стефановића Караџића*. Године 1999. докторирала је на Филолошком факултету у Београду. Тема доктората гласила је *Семантичка и творбена анализа придева са значењем људских особина у савременом српском језику*.

Од 1993. до 1994. године предавала је у Филолошкој гимназији у Београду, а од 1994. године запослена је на Катедри за српски језик и јужнословенске језике Филолошког факултета Универзитета у Београду, прво у звању асистента, од 2000. године у звању доцента, а од 2008. године у звању ванредног професора. На основним студијама предаје *Лексикологију*, *Увод у лексикографију* и *Практичну лексикографију*, за студенте Групе за српски језик и књижевност, као и *Српски језик*, за студенте других група. Ангажована је и на мастер и докторским студијама Филолошког факултета, на којима држи специјалне курсеве из области лексикологије српског језика.

Од 2006. до 2009. године др Рајна Драгићевић била је члан Комисије за основну школу Националног просветног савета. Од 2008. године, она је члан-сарадник Матице српске. Године 2009. изабрана је за члана Комисије за творбу речи Међународног комитета слависта. Члан је Комисије за лексикографију и лексикологију Одбора за стандардизацију српског језика. Члан је уређивачких одбора три лингвистичка часописа: *Јужнословенског филолога*, *Анала Филолошког факултета* и *Књижевности и језика*. Од 2001. године, учествовала је у више научних пројеката – два међународна и седам пројеката Министарства за науку Републике Србије, чији су носиоци Филолошки факултет у Београду, Институт за српски језик САНУ и Филозофски факултет у Новом Саду. До сада је учествовала на више од 20 научних конференција у земљи и иностранству, а била је и непосредни организатор међународне конференције

Комисије за творбу речи Међународног комитета слависта, која је одржана 2012. године на Филолошком факултету у Београду. Држала је предавања по позиву на универзитетима у Грацу и Берлину, а 2009. године одржала је интензивни курс о српској лексикологији и лексикографији студентима јужнословенских језика на Масариковом универзитету у Брну. Од 2001. године држи предавања страним студентима на Међународном скупу слависта, у организацији Међународног славистичког центра на Филолошком факултету у Београду. Од 2005. до 2012. године редовно је држала предавања наставницима и професорима српског језика и књижевности на Зимском семинару Друштва за српски језик и књижевност Србије. Неколико година била је један од предавача на Семинару језичке културе на Коларчевом народном универзитету. Рецензирала је неколико уџбеника и 19 монографија и речника. Учествовала је као ментор или члан комисије за одбрану великог броја мастер, магистарских и докторских радова на Филолошком факултету у Београду, Филозофском факултету у Новом Саду и Учитељском факултету у Београду.

Више пута била је награђивана за свој научни и стручни рад. Године 2005. награђена је наградом Стојан Новаковић, коју додељује Завод за уџбенике за најбољи уџбеник за ниже разреде основне школе. Награду је добила за уџбеник из граматике српског језика за 4. разред основне школе. Два пута је награђена наградом Павле Ивић: 2007. године, за књигу: *Лексикологија српског језика* и 2008. године – са групом аутора, за *Речник српскога језика* Матице српске.

II. Библиографија

Научни и стручни рад кандидаткиње др Рајне Драгићевић најбоље илуструје приложена библиографија, као и преглед других научних, стручних и наставничких активности:

БИБЛИОГРАФИЈА

(1) Библиографија др Рајне Драгићевић до избора у звање ванредног професора (до 2008. године)

Књиге и речници:

1. *Придеви са значењем људских особина (творбена и семантичка анализа)*, Институт за српски језик, Библиотека јужнословенског филолога, нова серија, књ. 18, Београд, 2001.
2. П. Пипер, Р. Драгићевић, М. Стефановић: *Асоцијативни речник српскога језика*, Београд, 2005, I део – Увод, стр. 7–109; II део – речник (од стимулуса ка реакцији), стр. 109–525: Београдска књига, Филолошки факултет, Службени лист СЦГ.
3. *Семантичко-деривациони речник*, свеска 2: човек – унутрашњи органи и ткива, психофизиолошка стања и радње, психофизичке особине, сродство, редакторке: Д. Гортан-

Премк, В. Васић и Р. Драгићевић, Нови Сад, 2006: Филозофски факултет, Одсек за српски језик и лингвистику, стр. 774. ISBN 978-86-7590-265-5

4. *Лексикологија српског језика*, Београд, 2007: Завод за уџбенике (друго издање 2010).

5. (са групом аутора) *Речник српског језика*, (секција: *претовар – пропагирати*), Нови Сад, 2007: Матица српска.

Уџбеници:

6. (у коауторству) *Српски језик кроз тестове*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 1998.

7. (у коауторству) *Тестови са пријемних испита из српског језика*, приредили Душка Кликовац и Вељко Брборић, Београд: Филолошки факултет (више издања).

8. *Српски језик* за четврти разред основне школе, Београд, 2005: Завод за уџбенике и наставна средства (више издања).

9. (са Зораном Опачић-Николић и Даницом Пантовић) *Наставни листови* за српски језик и књижевност за четврти разред основне школе, Београд, 2005: Завод за уџбенике и наставна средства (више издања).

10. (са Зораном Опачић-Николић и Даницом Пантовић) *Уџбенички комплет за српски језик – приручник за наставнике*, Београд, 2005: Завод за уџбенике и наставна средства (више издања).

11. *Српски језик и култура изражавања* за пети разред основне школе, Београд, 2006: Завод за уџбенике и наставна средства (више издања).

12. (са Љиљаном Бајић и Зоном Мркаљ) *Наставни листови* за српски језик и књижевност за пети разред основне школе, Београд, 2006: Завод за уџбенике и наставна средства (више издања).

Радови:

13. Гранање значења речи које означавају кућу и њене делове, *Наш језик* XXIX/1–2, 1991, 55–76.

14. *Лексичка антонимија у Српским народним пословицама Вука Стефановића Караџића*, необјављени магистарски рад, одбрањен 20. новембра 1993. године.

15. О неправим антонимима на материјалу Вукових пословица, *Јужнословенски филолог* L, 1994, 209–218.

16. О правим именичким и придевским антонимима, *Јужнословенски филолог* LII, 1996, 25–39.

17. О једној врсти лексичке паронимије, *Српски језик* I/ 1–2, 1996, 456–467.
18. О неким парадигматским лексичким скуповима, *Наш језик* XXXI/1–5, 1996, 96–106.
19. О антонимима кроз вежбања, *Свет речи* 4–5, 1997/1998, 32–33.
20. О ономотопејским именицама са елементом -т у суфиксу, *Јужнословенски филолог* LIV, 1998, 121–130.
21. О хомонимији, *Свет речи*, 6/7/8, 1998, 81–82.
22. О могућим интерпретацијама семантичког односа придева *грд* и *горд*, *Јужнословенски филолог* LV, 1999, 29–36.
23. Таксонимија и меронимија, *Свет речи* 9–12, 1999, 74–75.
24. О партикуларизаторима-садржавачима, *Српски језик* 5/1–2, 2000, 427–447.
25. Перспективизација придева који означавају људске особине, *Српски језик* IV/1–2, 1999, 397–409.
26. Нека запажања о семантици придевских деривата у савременом српском језику, *Исследования по славянским языкам* 5, Корейская ассоциация славистов, Сеул, 2000, 189–196.
27. Прилог проучавањима о синестезији, *Јужнословенски филолог* LVI/1–2, 2000, 387–398.
28. Традиционално и модерно у српској лингвистици (творба речи), *Лингвистичке актуелности* I/3, 2000, 101–108.
29. Лексички односи и полисемија, *Књижевност и језик* XLVIII/1–2, 2001, 121–129.
30. Прилог Семантичко-деривационом речнику српскога језика. Деривационо гнездо придева *добар*, *Наш језик* XXXIV/1–2, 2001, 145–151.
31. Синонимија, *Свет речи* 13–14, 2001, 50–52.
32. Придеви са значењем људских особина као део Деривационо-семантичког речника српског језика, *Међународни научни скуп о лексикографији и лексикологији: Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*, Нови Сад – Београд, 2002, 111–117.
33. О неким особеностима партикуларизатора-уобличивача, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 31/1, Београд, 2003, 137–146.
34. Нека запажања о могућности употребе асоцијативних тестова у лингвистичким истраживањима, *Славистика*, књ. VI, 2002, 116–124.
35. Асоцијативна метода у концептуализацији емоција, *Језик и говор*, зборник радова, Београд, 2003, 66–74: Институт за експерименталну фонетику и патологију говора.

36. Србскиј комуникативниј идеал в сопоставлении с русским (зкспериментальное исследование коммуникативного поведения), *Комуникативное поведение*, вып. 19, Комуникативное поведение славянских народов, Воронеж 2004, 90–95.
37. Учење И. А. Стернина о комуникативном понашању, *Зборник Матице српске за славистику*, 65–66, Нови Сад, 2004, 31–45.
38. Лексикологија у Енциклопедијском лексикону *Мозаик знања – српскохрватски језик*, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 32/3, 2003, 71–87.
39. Механизми настајања секундарних значења лексема, *Српски језик* VIII/1–2, 2003, 221–231.
40. Утицај мотивне речи на значење мотивисане речи у процесу деривације, *Свет речи* 15–16, 2003, 32–33.
41. (са П. Пипером и М. Стефановић) Теоријски и дескриптивни аспекти проучавања вербалних асоцијација у српском језику, *Говор и језик*, Интердисциплинарна истраживања српског језика I, Београд, 2004: Институт за експерименталну фонетику и патологију говора, 19–35.
42. О терминима за колокацију и њене сегменте, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 33/3, 2004, 61–71.
43. Творба речи и концептуализација емоција, *Славистика*, књ. VIII, 2004, 120–127.
44. И аутомобили су људи (о једној метафори), *Свет речи* 17–18, 2004, 48–50.
45. Деривациона гнезда чланова антонимског пара, *Србистички прилози: зборник у част професора Славка Вукомановића*, Филолошки факултет, Београд, 2005, 93–98.
46. Нека питања дијахронијске семантике у *Етимологијском рјечнику* Петра Скока, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 34/1, Београд, 2005, 165–173.
47. Метафтонимија, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 34/3, Београд, 2005, 185–191.
48. Асоцијативни речници словенских језика у семантичким истраживањима, *Говор и језик. Фундаментални и примењени аспекти језика и говора*, уредници С. Т. Јовичић и М. Совиљ, Београд, 2005: Институт за експерименталну фонетику и патологију говора, 110–114.
49. Семантички односи слични полисемији, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 35/1, Београд, 2006, 227–235.
50. Један модел за разрешавање појмовне и термилошке неусаглашености у вези са елементима лексичког значења, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 35/3, 2007, 77–87.

51. Творба речи у настави српског језика (реферат на 16. Конгресу савеза славистичких друштава Србије и Црне Горе), *Књижевност и језик* LII 3–4, 2005, 347–354.
52. Шта све сазнајемо из једнојезичних речника, *Свет речи* 19–20, 2005, 52–56.
53. Мој први уџбеник, Трибина о концепцији и примени уџбеника за српски језик, одржана у Заводу за издавање уџбеника, додаток часопису *Просветни преглед* бр. 2962 (19), год. LXI, 9. VI 2005, 16–17.
54. Развијање језичких вештина ученика у уџбеницима за српски језик I, *Савремени уџбеник* број 2, година 1, 2005, 16–18.
55. Испитивања концептуализације љутње, *Когнитивнолингвистичка проучавања српског језика*, зборник радова, уредник Предраг Пипер, Београд, 2006: Српска академија наука и уметности, 97–121.
56. Једнојезични речници у настави српског језика, *Књижевност и језик* LIII, 1–2, 2006, 125–133.
57. Култура изражавања у настави српског језика, *Иновације у настави*, бр. 19, 1/2006, 29–36.
58. Израда асоцијативних речника као нова тенденција у лексикографији словенских земаља, *Исследования по славянским языкам*, 11, *Корейская ассоциация славистов*, Сеул, 2006, 131–136.
59. Концептуализација туге у српском језику, *Српски језик* XI/1–2, 2006, 309–325.
60. Развијање језичких вештина ученика у уџбеницима за српски језик II, *Савремени уџбеник* број 3, година 2, 2006, 18–20.
61. Лексичка метонимија, *Свет речи* 21–22, 2006, 52–55.
62. Деривати у менталном лексикону, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 36/1, 2007, 367–379.
63. О културно стереотипним појмовима у српском језику, *Српски као страни језик у теорији и пракси*, зборник радова, 83–91, Београд, 2007: Филолошки факултет.
64. Настава граматике у четвртм разреду основне школе, *Иновације у настави* 1, 2007, Vol. 20, 57–67.
65. Ка бољим уџбеницима за српски језик, *Уџбеник и савремена настава*, зборник поводом 50 година рада Завода за уџбенике, Београд: Завод за уџбенике, 2007, 27–37.
66. Склоност ка творби речи, *Политика*, 22. XI 2007, стр. 10–11.
67. IN MEMORIM: Aleksandar Ćarapić (1968-2007), *Discourse & Society*, Vol. 18, Number 6, November 2007, 825–826.

Прикази:

68. Језички приручник за све (П. Ивић, И. Клајн, М. Пешикан, Б. Брборић, *Језички приручник*, Радио-телевизија Београд, 1991 – приказ), *Свеске* 12, Панчево, 1992, 151–156.
69. Нови средњошколски уџбеник (Љ. Николић, Ж. Станојчић, Д. Кликовац, *Језик и језичка култура за I разред средње школе*, Стручна књига, Београд, 1996), *Књижевност и језик* XLIV, 3–4, 1996, 156–160.
70. Н. Ф. Алефиренко, Спорные проблемы семантики, Перемена, Волгоград, 1999, приказ, *Зборник Матице српске за славистику*, 56–57, 1999, 178–184.
71. Творбена и семантичка анализа придева који означавају људске особине у савременом српском језику (аутореферат о одбрањеној докторској дисертацији), *Књижевност и језик*, XLVII/1–2, 2000, 90–97.
72. М. Самарџија, *Хрватски језик 4*, уџбеник за 4. разред гимназије, Школска књига, Загреб, 1998, приказ, *Лингвистичке актуелности* I/1, 2000, 20–24.
73. К. Brown & J. Miller (ed.): *Concise Encyclopedia of Grammatical Categories*, Pergamon Press, 1999, приказ, *Лингвистичке актуелности* I/1, 2000, 74–77.
74. Д. Гортан-Премк, *Полисемија и организација лексичког система у српском језику*, приказ, *Лингвистичке актуелности* I/2, 2000, 12–18.
75. Творбена и семантичка анализа придева који означавају људске особине у савременом српском језику (аутореферат о одбрањеној докторској дисертацији), *Лингвистичке актуелности* I/2, 2000, 69–83.
76. Један несвакидашњи зборник, Језик, друштво, сазнање (професору Ранку Бугарском од његових студената), *Политика*, 20. март 2004, ВЗ.
77. П. Балтова, А. Ефимова, А. Липовска, К. Петрова, *Български асоциативен речник*, прав и обратен, Софийски универзитет «Св. Климент Охридски», 2003, *Јужнословенски филолог* LX, 2004, 243–247.
78. Душка Кликовац, *Метафоре у мишљењу и језику*, Београд, 2004: Библиотека XX век, *Књижевност и језик* LI/3–4, 2004, 453–457.
79. О енглеским фразалним глаголима из србистичког угла; Данка Ђокић: *Српско-енглески речник енглеских фразалних глагола*, Београд, 2005: издавач – аутор, *Иновације у настави*, бр. 19, 2/2006, 125–128.
80. Словенски асоцијативни речник: Н. В. Уфимцева, Г. А. Черкасова, Ю. Н. Карулов, Е. Ф. Тарасов: *Славянский ассоциативный словарь*, русскй, белорусский, болгарский, украинский, Москва, 2004: Министерство образования и науки Российской Федерации, Московский государственный лингвистический университет, Российская академия наук, Институт языкознания, *Јужнословенски филолог* 62, 2006, 364–366.

81. О синонимији и синонимичности: Бернардина Петровић: *Синонимија и синонимичност у хрватскоме језику*, Загреб, 2005: Хрватска свеучилишна наклада, *Јужнословенски филолог* 62, 2006, 369–375.
82. Anna Wierzbicka: *English. Meaning and Culture*, Oxford University Press, New York 2006, 352 str, *Suvremena lingvistika*, god. 33, svezak 1, broj 63, 2007, 132–133.
83. О Једнотомнику и поводом њега: *Речник српског језика*, Матица српска, 2007, *Књижевност и језик* LIV 3–4, 2007, 407–413.

Учешће на научним скуповима до 2008. године:

2001.

- 1) 31. Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд, 2001. Реферат: *О неким особеностима партикуларизатора-уобличивача.*
- 2) Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе, Београд – Нови Сад 2001. Реферат: *Придеви са значењем људских особина као део Деривационо-семантичког речника српског језика.*

2002.

- 3) 32. Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд, 2002. Реферат: *Лексикологија у Енциклопедијском лексикону Мозаик знања – српскохрватски језик* (сесија чланова пројекта Катедре за српски језик)
- 4) *Српско-македонска лингвистичка конференција*, Охрид, 2002. Реферат: *О асоцијативној лексикографији словенских народа (могућности српско-македонске сарадње)*
- 5) *XL Скуп слависта Србије*, Београд, 2002. Реферат: *Нека запажања о могућности употребе асоцијативних тестова у лингвистичким истраживањима.*

2003.

- 6) 33. Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд, 2003. Реферат: *О терминима за колокацију и њене сегменте* (сесија чланова пројекта Катедре за српски језик).

2004.

- 7) 34. Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд, 2004. Реферат: *Нека питања дијакхронијске семантике у Етимологијском рјечнику Петра Скока.*
- 8) 34. Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд, 2004. Реферат: *Метафтонимија* (сесија чланова пројекта Катедре за српски језик).

9) II Интернационална и интердисциплинарна конференција о фундаменталним и примењеним аспектима језика и говора, *Језик и говор*, 2004. Реферат: *Асоцијативни речници словенских језика у семантичким истраживањима*.

10) *XLII Скуп слависта Србије*, Београд, 2004. Реферат: *Творба речи и концептуализација емоција*.

2005.

11) 35. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 2005. Реферат: *Семантички односи слични полисемији*.

12) 35. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 2005. Реферат: *Један модел за разрешавање појмовне и термилошке неусаглашености у вези са елементима лексичког значења* (сесија чланова пројекта Катедре за српски језик).

13) 16. *Конгрес Савеза славистичких друштава Србије и Црне Горе*, Врњачка Бања, 2005. Реферат: *Творба речи у настави српског језика*.

2006.

12) 36. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 2006. Реферат: *Деривати у менталном лексикону*.

13) 36. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 2006. Реферат: *Актуелна питања науке о творби речи (на материјалу радова Комисије за творбу речи Међународног славистичког комитета)*, (сесија чланова пројекта Катедре за српски језик).

14) *Српски као страни језик у теорији и пракси*, Филолошки факултет, Београд, 2006. Реферат: *О културно стереотипним појмовима у српском језику*.

2007.

15) 37. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 2007. Реферат: *Деривациона гнезда именица које означавају делове тела из угла лексичког богаћења*.

Учешћа у научним пројектима до 2008. године:

2001–2005: Мултидисциплинарна истраживања говорно-језичких ресурса српског језика са апликацијама у лингвистици, дефектологији и комуникацијама. Носилац пројекта: Институт за експерименталну фонетику и патологију говора.

2001–2005: Термилошка стандардизација лингвистичког описа савременог српског језика. Носилац пројекта: Филолошки факултет Универзитета у Београду.

2001–2005: Стандардни српски језик. Носилац пројекта: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду.

2006–2010: Опис и стандардизација савременог српског језика. Носилац пројекта: Институт за српски језик САНУ.

2006–2010: Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика. Носилац пројекта: Филолошки факултет Универзитета у Београду.

**Учешћа у комисијама за одбрану магистарских и докторских радова
до 2008. године:**

Докторске тезе:

1. Вера Белокапић Шкунца: *Лексичке одлике руског и српског пословног језика*; 2. Наташа Костић: *Антонимија у енглеском и српском језику (семантичко-прагматичка анализа)*; 3. Гордана Штасни: *Творба речи у настави српског језика*.

Магистарски радови:

1. Сања Ђуровић: *Деривациони системи именица које означавају кућу и њене делове*; 2. Милица Мирић: *Синтаксичка и семантичка анализа назива лековитог биља у француском и српском језику*; 3. Наташа Вуловић: *Лексика у приповеткама Лазе К. Лазаревића*; 4. Наташа Ристивојевић Рајковић: *Метафоре о мушкарцима и женама у српском и норвешком језику*; 5. Софија Биланџија: *Синонимија и семантичка еквиваленција глагола кретања у српском и норвешком језику*; 6. Данијела Бабић: *Глаголски вид у шведском језику и његови еквиваленти у српском језику*; 7. Зорица Кнежевић: *Семантичко-деривациона анализа жаргонизама са архисемом човек*; 8. Зорица Јоцић: *Језичко стваралаштво ученика у настави граматике*; 9. Наташа Николић: *Билингвални проблеми у настави српског језика у основним школама Србије*; 10. Бојана Милосављевић: *Форме учтивости у српском језику (лексичко-синтаксичка и семантичко-прагматичка анализа)*; 11. Милан Ајдановић: *Функционално оптерећење суфикса за обележавање особа*; 12. Љиљана Ђук: *Српски као страни – уибеници и методологија*; 13. Ивана Црњак: *Семантичко-деривациона анализа именица интелектуалних својстава*; 14. Вукосава Ђапа-Иветић: *Терминологија у билатералним руским и српским официјелним документима*; 15. Здравко Бабић: *Имперсоналност у савременом руском, српском и пољском језику*.

**(2) Библиографија др Рајне Драгићевић од избора у звање ванредног професора
(од 2008. године)**

Књиге и речници

1. *Вербалне асоцијације кроз српски језик и културу*, Београд, 2010: Друштво за српски језик и књижевност Србије. ISBN 978-86-84885-38-0 COBISS.SR-ID 172137484

2. *Лексикологија и граматика у школи. Методички огледи*, Београд, 2012: Учитељски факултет Универзитета у Београду ISBN 978-86-7849-159-7 COBISS.SR-ID 188494860

3. *Лексикологија српског језика*, друго издање, Београд: Завод за уџбенике, 2010. ISBN 978-86-17-16957-0.

4. Р. Драгићевић, П. Пипер, М. Стефановић: *Обратни асоцијативни речник српског језика*, (II део, од реакције ка стимулусу), Београд, 2011: Службени гласник, Београдска књига. ISBN 978-86-7590-265-5 (БК)

Уредништва

5. *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима*, зборник радова са четрнаесте међународне конференције Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта, главни уредник Рајна Драгићевић, Београд: Филолошки факултет, 2012. ISBN 978-86-6153-116-3

Радови

6. Актуелна питања науке о творби речи (на материјалу радова Комисије за творбу речи Међународног славистичког комитета), *Научни састанак слависта у Вукове дане* 36/3, 2008, 61–71.

7. Душан Радовић о уџбеницима, *Душан Радовић и развој модерне српске књижевности*, зборник радова, Београд: Учитељски факултет, 2008, 223–233.

8. Деривациона гнезда именица које означавају делове тела из угла лексичког богаћења, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 37/1, 2008, 371–389. ISBN 978-86-86419-17-8, ISSN 0351-9066

9. Творбени и семантички статус једног значења именица типа *ручица*, *Српски језик* XIII/1–2, 2008, 203–215. ISSN 0354-9259 COBISS.SR-ID 140692487

10. О једној методи за испитивање утицаја културних и друштвених промена на значење речи, *Семантичка проучавања српског језика*, зборник радова, уредници Милорад Радовановић и Предраг Пипер, Београд, 2008: Српска академија наука и уметности, 81–95. ISBN 978-86-7025-456-5 COBISS.SR-ID 147854860.

11. Типичне грешке ученика стечене у првом кругу усвајања градива у настави српског језика *Књижевност и језик* LV, 1–2, 2008, 117–126.

12. Лексичка семантика, у: *Лингвистика Милке Ивић*, уредници Предраг Пипер и Милорад Радовановић, Београд, 2008: XX век, 233–255. ISBN 978-86-7562-075-4 COBISS.SR-ID 150793484

13. О problemima identifikacije frazeologizama, *Südslavistik. online*, Nr 1, Januar 2009, 35–44, <http://www.suedslavistik-online.de/01/dragicevic.pdf> ISSN 1868-0348

14. О значењској подспецификованости на примеру лексеме *основа*, *Јужнословенски филолог* LXIV, 2008, 123–134. ISSN 0350–185x UDK 811.163.41'367.42 ID 154005004
15. Разумевање значења реченице, *Књижевност и језик* LVI, 3–4, 2009, 325–335. ISSN 0454-0689 UDK [821.163.41+81]:37
16. Lexsička semantika u srbistici krajem 20. i početkom 21. veka, *Srpska lingvistika. Serbische Linguistik, Eine Bestandsaufnahme*, herausgegeben von Christian Voß und Biljana Golubović, München – Berlin, 2010: Verlag Otto Sagner, 15–33. ISBN 978-3-86688-090-0
17. Статус деривационих односа у лексикологији, *Славистика*, књ. XIII, 2009, 89–94. UDK 811.163.41'367.62 ISSN 1450-5061
18. Потенцијалне речи у српском језику, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 38/3, 2009, 119–127. UDK 80 ISSN 0351-9066 811.163.41'373
19. Словообразовательные иновации с точки зрения исследования деривационных гнезд сербского языка, *Новые явления в славянском словообразовании, система и функционирование* (доклады XI Международной научной конференции Комиссии по славянскому словообразованию при Международном комитете славистов), под ред. Е. В. Петрухиной, Москва, 2010: Издательство Московского университета, стр. 148–163. УДК 811.16 ББК 81.2–2 ISBN 978-5-211-05703-6.
20. Иновације у творби речи у словенским језицима. 11 заседање Комисије за творбу речи Међународног славистичког комитета, *Јужнословенски филолог* LXV, 2009, 461–468. ISSN 0350-185x.
21. Утицај полисемије на творбу речи, *Књижевност и језик* LVI 1–2, 2009, 147–155. ISSN 0454-0689 UDK [821.163.41+81]:37
22. Вербалне асоцијације кроз лексичке односе и културу, *Сусрет култура зборник радова са Петог међународног интернационалног симпозијума*, књига I, уредници: проф. др Љиљана Суботић и проф. др Ивана Живанчевић-Секеруш, рецензенти проф. др Митја Крајнчан (Љубљана), проф. др Људмил Спасов (Скопље) и проф. др Биљана Шимуновић-Бешлин (Србија): Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Нови Сад, 2010, 585–592. ISBN 978-86-6065-040-7 COBISS.SR-ID 253588743 UDK 811.163. 41'373 81'373.612
23. Семантичка истраживања Ирене Грицкат, *Јужнословенски филолог* LXVI, 31–49, 2010, ISSN 0350–185x UDK 808
24. Провера знања из лексикологије: где греше ученици, а где наставници, *Књижевност и језик* LVII 1–2, 2010, 97–109. ISSN 0454-0689 УДК: 811.163. 41'373
25. Конструкције на граници између слободних спојева лексема и фразеологизама, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 39/3, 2010, 113–123. ISBN 978–86-86419–96–5 ISSN 0351– 9066.

26. Слова с положительной и отрицательной коннотацией в сербском языке с точки зрения национальной культуры, *Відображення історії та культури народу в словотворенні* (доповіді XII Міжнародної конференції Комісії словянського словотворення при Міжнародному комітеті славістів), упорядкування та наукове редагування Н. Ф. Клименко и С. А. Карпіловської, Київ, 2010: Видавничий дім Дмитра Бураго, стр. 75–85. ISBN 978-966-489-059-2 УДК 811.16 373.611 (06)
27. О идеолошком дискурсу као врсти убеђивачког дискурса (на примеру семантичко-прагматичке анализе говорâ Вука Драшковића), *Ideologie und Diskurs*, Slawistische medien-, sprach- und literaturwissenschaftliche Beiträge, Biljana Golubović, Radoje Simić & Jelena Jovanović (Hrsg.), Hamburg: Verlag Dr. Kovač, 2012, 42–60. ISSN 1610-4986 ISBN 978-3-8300-6293-6.
28. О начинским прилозима субјекатске кваліфікације, *Граматика и лексика у словенским језицима* (зборник радова са међународног симпозијума Комисије за проучавање граматичке структуре словенских језика Међународног комитета слависта), Нови Сад – Београд: Матица српска, Институт за српски језик САНУ, 2011, 379–393. УДК: 811.163. 41'367.624 811.163.41'37 ISBN 978-86-83873-32-7
29. Лингвокултуролошки приступ у настави српског као страног језика, *Српски као страни језик у теорији и пракси II*, тематски зборник радова, Београд, 2011: Филолошки факултет UDK 811.163. 41'243 ISBN 978-86-6153-058-6
30. Запажања о лексичкој негацији глагола, *Српски језик XVI*, 41–55, 2011. ISSN 0354-92 59
31. Лингвокултуролошка упоредна истраживања етнокултурних стереотипа, *Анали Филолошког факултета* 22, 2010, 201–214 (часопис је објављен 2011. год) ISSN 0522-8468
32. О неким особеностима творбе неологизама у настави, *Књижевност и језик*, LVIII 1–2, 2011, 89–97. ISSN 0454-0689 УДК: 811.163.41 373.43
33. О значењу придева као узроку и последици њихове лексичке спојивости, *Јужнословенски филолог LXVII*, 2011, 109–119. ISSN 0350–185x UDK 808
34. Спонтана заједничка употреба мотивне и мотивисане речи у тексту, *Научни састанак слависта у Вукове дане 40/3*, 2011, 91–101. UDK 80 ISSN 0351-9066
35. Лексика квалификована као индивидуална у српским дескриптивним речницима, *Лексикологија. Ономастика. Синтакса*, зборник у част Гордани Вуковић, уредници: Владислава Ружић, Слободан Павловић, рецензенти: Мато Пижурица, Мирјана Јоцић, Нови Сад: Филозофски факултет у Новом Саду, 2011, 47–59. ISBN 978-86-6065-099-5
36. Компарација и други начини степеновања придева у настави српског језика, *Књижевност и језик LIX*, 1–2, 2012, 79–87 ISSN 0454-0689
37. О именицама у служби предлога, *Јужнословенски филолог LXVIII*, 2012, 91–111. ISSN 0350-185x, UDK 808.

38. Ка основном лексичком фонду српског језика, *Семинар српског језика, књижевности и културе. Предавања I*, Београд: Међународни славистички центар на Филолошком факултету, 121–131. ISBN 978-86-6153-087-6
39. Нека запажања о придевској контекстуалној синонимији, *Научни састанак слависта у Вукове дане 41/3*, Српски језик и његови ресурси: теорија, опис и примене, 2012, 185–193. ISBN 978-86-6153-088-3 UDK 80 ISSN 0351-9066
40. Семантичка анализа десупстантивних предлога у српском језику, *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима*, зборник радова са четрнаесте међународне научне конференције Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта, главни уредник Рајна Драгићевић, Београд: Филолошки факултет, Чигоја штампа, 73–89. ISBN 978-86-6153-116-3
41. Просте речи и њихови деривати у тексту у српском језику (*Słowotwórstwo słowiańskie: system i tekst*, 13. Konferencję Komisji Słowotwórczej przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów, Poznań, 2011, рад у штампи)
42. Улога универзитетског професора на савременом универзитету (*Наука и савремени универзитет*, научни скуп, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, 2011, рад у штампи).
43. Деривати ономотопејског порекла који означавају људске особине у српском језику (за зборник радова у Пољској, уредник Е. Корјаковцева, у штампи)
44. О славјанској асцијативној лексикографији (са Маријом Стефановић) (зборник радова: *Славјанска лексикографија*, уредник М. Чернишева, у штампи)
45. Семантичко-деривациони речник српског језика у лексиколошким истраживањима (рад за зборник Комисије за лексикографију МКС, у штампи)
46. Понятие свободы в сербском языке и в сербской культуры (рад за међународни пројекат Жежија Бартмињског, у штампи)
47. Концепт Бога у *Српским народним пословицама* (рад за теолингвистички зборник САНУ, у штампи)

Прикази

48. Leila Behrens & Dietmar Zaefferer (eds.), *The Lexicon in Fokus, Competition and Convergence in Current Lexicology*, Frankfurt am Main, 2002: Peter Lang, Suvremena lingvistika, god. 34, svezak 1, broj 65, 2008, 135–136. ISSN 0586–0296 UDK 800
49. M. A. K. Halliday and Colin Yallop, *Lexicology, A Short Introduction*, London – New York: Continuum, 2007, Suvremena lingvistika god. 34, svezak 1, broj 65, 2008, 136–137. ISSN 0586–0296 UDK 800
50. Dirk Geeraerts, *Words and Other Wonders. Papers on Lexical and Semantic Topics*, Berlin: Mouton de Gryter, 2006, Suvremena lingvistika, god.34, svezak 2, broj 66, 2008, 327–328. ISSN 0586–0296 UDK 800

51. Слика Русије споља и изнутра (*Образ России извне и изнутри*, под редакцией Е. Ф. Тарасова (отв. редактор), Н. В. Уфимцевой, Е. А. Аршавской: Институт языкознания, Москва, 2008. – 280. стр.), *Зборник Матице српске за славистику* 77, 2010, 114–120. ISSN 0352-5007 UDC 821.16+811.16(05) COBISS.SR-ID 4152578

52. Интернационализација лексики у савременим словенским језицима (*Przejawy internacjonalizacji w językach słowiańskich*, redakcja naukowa Elena Koriakowcewa, Siedlce, 2009: Akademia Podlaska w Siedlcach; Institut filologii Polskiej; Komisja słowotwórstwa przy Międzynarodowym Komitecie slawistów, 205. str), *Српски језик* XVI, 813–817, 2011. ISSN 0354-92 59

53. Лексички слојеви (*Лексички слојеви. Прилози српском фреквенцијском речнику*, приређивачи: Недељко Богдановић и Ана Савић Грујић, Ниш, 2012: Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Нишу, стр. 143), *Наш језик* (у штампи)

54. О руској и српској породици из угла лингвокултурологије (Марија Стефановић, *Језичка слика породице у руском и српском језику*, Нови Сад: Филозофски факултет, 2012, стр. 156), *Зборник Матице српске за славистику* (у штампи)

Учесће на научним скуповима од 2008. године:

2008.

1) Internationale Konferenz *Serbian Linguistics: Setting the Agenda*, Humboldt-Universität zu Berlin, 2008. Реферат: *Лексичка семантика у србистици крајем 20. и почетком 21. века.*

2) 38. Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд, 2008. Реферат: *Потенцијалне речи у српском језику* (сесија чланова пројекта Катедре за српски језик).

2009.

3) *XLVII Скуп слависта Србије*, Београд, 2009. Реферат: *Статус деривационих односа у лексикологији.*

4) XI Международная научная конференция Комиссии по славянскому словообразованию при Международном комитете славистов: *Новые явления в славянском словообразовании, система и функционирование* Москва, 2009. Реферат: *Словообразовательные инновации с точки зрения исследования деривационных гнезд сербского языка.*

5) 39. Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд, 2009. Реферат: *Конструкције на граници између слободних спојева лексема и фразеологизама* (сесија чланова пројекта Катедре за српски језик).

2010.

6) *Српски као страни језик у теорији и пракси II*, Филолошки факултет, Београд, 2010. Реферат: *Лингвокултуролошки приступ у настави српског као страног језика*.

7) Пети међународни интернационални симпозијум *Сусрет култура*, Филозофски факултет у Новом Саду, 2010. Реферат: *Вербалне асоцијације кроз лексичке односе и културу*.

8) *Видоображення історії та культури народу в словотворенні*, XII Міжнародна конференція Комісії словянського словотворення при Міжнародному комітеті славістів, Київ, 2010. Реферат: *Слова с положительной и отрицательной коннотацией в сербском языке с точки зрения национальной культуры*.

9) *40. Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 2010. Реферат: *Спонтана заједничка употреба мотивне и мотивисане речи у тексту* (сесија чланова пројекта Катедре за српски језик).

2011.

10) *Słowotwórstwo słowiańskie: system i tekst*, 13. Konferencję Komisji Słowotwórczej przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów, Poznań, 2011. Реферат: *Просте речи и њихови деривати у тексту у српском језику*.

11) *Граматика и лексика у словенским језицима*, Институт за српски језик САНУ и Матица српска, 2011. Реферат: *О начинским прилозима субјекатске квалификације*.

12) *Наука и савремени универзитет*, научни скуп, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, 2011. Реферат: *Улога универзитетског професора на савременом универзитету*.

13) *41. Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 2011. Реферат: *Нека запажања о придевској контекстуалној синонимији* (сесија чланова пројекта Катедре за српски језик).

2012.

14) *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима*, 14. конференција Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта, Београд, 2012. Реферат: *Семантичка анализа десупстантивних предлога у српском језику*.

15) *42. Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 2012. Реферат: *О когнитивној дефиницији лексеме слобода* (сесија чланова пројекта Катедре за српски језик).

Учешће у научним пројектима од 2008. године:

2006–2010: Опис и стандардизација савременог српског језика. Носилац пројекта: Институт за српски језик САНУ.

2006–2010: Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика. Носилац пројекта: Филолошки факултет Универзитета у Београду.

2011– : Опис и стандардизација савременог српског језика. Носилац пројекта: Институт за српски језик САНУ.

2011– : Српски језик и његови ресурси: опис, теорије и примене. Носилац пројекта: Филолошки факултет Универзитета у Београду.

Учешће у међународним пројектима од 2008. године:

2009–2010: два месеца провела сам на Хумболтовом Универзитету у Берлину; учествовала сам на пројекту *German-Serbian lexicon of associations (Deutsch-Serbisches Assoziationswörterbuch)*, чији су организатори Institut für Slawistik Humboldt-Universität zu Berlin и German Research Foundation (Deutsche Forschungsgemeinschaft). Руководилац пројекта: проф. др Кристијан Фос (Christian Voss).

2012: пројекат EUROJOS, чији су организатори Институт за славистику Пољске академије наука и Комисија за етнолингвистику Међународног комитета слависта. Руководилац пројекта: проф. др Жежи Бартмињски (Jerzy Bartmiński).

Менторства и учешћа у комисијама за одбрану мастер, магистарских и докторских радова од 2008. године:

Одбрањен докторат:

1. Мр Мирјана Илић: Систем боја у савременом српском језику (лексичко-семантички и творбени аспект), докторат је одбрањен 7. септембра 2011. године на Филолошком факултету у Београду; Комисија: проф. др Рајна Драгићевић, ментор, проф. др Милорад Дешић, проф. др Јордана Марковић, проф. др Људмила Поповић и доцент др Весна Ломпар.

Докторати који су тренутно у изради под менторством др Рајне Драгићевић:

1. Мр Марија Ђинђић: *Турцизми у савременом српском књижевном језику (семантичко-деривациона анализа)*; 2. Мр Ружица Бајић: *Лексика из сфере православне духовности у српском језику и њена лексикографска обрада*; 3. Мр Неђо Јошић: *Вођарска лексика и терминологија у српском језику*; 4. Мр Ана Миленковић: *Семантичка и творбена анализа глагола који означавају осећања у савременом српском језику*; 5. Мр Милена Јакић: *Придевски антоними у речнику, контексту и когнитивном систему*.

Магистарски радови:

1. Ана Пантелић: *Конотативно груписање вербалних асоцијата у зависности од семантичких карактеристика вербалних стимулуса*; рад је одбрањен 17. јуна 2009. године, пред Комисијом: проф. др Рајна Драгићевић, ментор, проф. др Предраг Пипер, проф. др Александар Костић.

2. Милена Јакић: *Утицај карактеристика асоцијата на брзину обраде стимулуса*; рад је одбрањен 5. септембра 2009. године, пред Комисијом: проф. др Рајна Драгићевић, ментор, проф. др Предраг Пипер, проф. др Александар Костић.

3. Зорица Марковић: *Полисемија и деривација именица које означавају делове одеће*, рад је одбрањен 1. јула 2010. године, пред Комисијом: проф. др Рајна Драгићевић, ментор, проф. др Мирослав Николић, проф. др Милица Радовић-Тешић.

4. Јелена Стошић: *Именичка лексика у романима Горана Петровића*, рад је одбрањен 3. априла 2012. године, пред Комисијом: проф. др Рајна Драгићевић, ментор, доцент др Александар Милановић и доцент др Душанка Вујовић.

Мастер радови

Ментор и члан Комисије за одбрану 20 мастер радова:

1. Милица Марјановић: Семантичка анализа глагола рађања и умирања; 2. Данијела Станић: Синонимија у дефиницијама у речницима савременог српског језика; 3. Катарина Ђуричић: Семантичка анализа лексичко-семантичке групе глагола говорења; 4. Катарина Дашић: Лексичко-семантичка анализа тематске групе глагола који се односе на рад и нерад у савременом српском језику; 5. Мила Тројановић-Гашић: Хипонимија у дефиницијама у Речнику српског језика; 6. Светлана Слијепчевић: Фреквенцијски речник политичких говора; 7. Данијела Вујетић: Вишезначност фреквентних речи из ђачког жаргона; 8. Јелена Стевановић: Лингвистички термини у Речнику српског језика Матице српске; 9. Јована Јовановић: Концептуализација појмова живот и смрт у српском језику; 10. Јелена Добрић: Архаизми и историзми у Речнику српског језика; 11. Данијела Ђурђевић: Семантичка анализа именица које означавају водене животиње; 12. Драгана Милановић: Маркирана лексика у роману „Кад су цветале тикве“ Драгослава Михаиловића; 13. Мирјана Крндија (Којић): Енантисемија у српском језику; 14. Слађана Савовић: Придеви изведени од именица са значењем делова тела; 15. Драгана Ћећез-Иљукић: Глаголи изведени од именица које означавају делове тела; 16. Даринка Филиповић: Жаргон на интернет-сајту „Вукајлија“; 17. Милица Љубичић: Семантичко-деривациона анализа лексеме глава; 18. Софија Милићевић: Фреквенција именица у српским народним пословицама; 19. Вања Миљковић: Ментални простори, синтаксичко-семантички модели и полисемија глагола ићи; 20. Анђела Максимовић: Позајмљенице из енглеског језика у рубрикама за младе: скандинавско-српска паралела.

Учешћа у комисијама:

Докторати:

1. Наташа Чабаркапа: Вербалне асоцијације деце предшколског узраста са дисфазијом; 2. Душанка Вујовић: Семантичка и деривациона анализа глагола кретања у српском језику; 3. Слађана Живковић: Лексиколошко-творбена анализа термина из области информационо-комуникационих технологија у енглеском језику у поређењу са српским; 4. Ивана Лазић-Коњик: Егзистенцијални глаголи у српском језику; 5. Миљивој Алановић: Лексичко-синтаксичка формализација каузативно-манипулативног концепта; 6. Ивана Башић: Лексичка иконичност и српска језичка слика света; 7. Здравко Бабић: Категорија личности у савременим

словенским књижевним језицима; 8. Владан Јовановић: *Српска војна лексика са елементима војног језика*; 9. Јасмина Дражић: *Лексичке и граматичке колокације у настави српског језика као страног: лексиколошки и лексикографски аспект*.

Магистарски радови:

1. Ивана Цвејић: *Лексичко-семантички и стилистички проблеми превођења теолошких текстова и текстова из области православне духовности са енглеског на српски и са српског на енглески језик*; 2. Лидија Орчић: *Англицизми у универзитетским уџбеницима економије*; 3. Валентина Јанковић: *Лексичко-семантичке вежбе у настави српског језика и књижевности*; 4. Ружица Радојчић: *Категорија теличности у руском језику у поређењу са српским*; 5. Ивана Ђорђевић: *Глаголски прилози у настави српског језика*; 6. Милина Косановић: *Концептуализација емоције среће у енглеском и српском језику*; 7. Мартина Јазбиншек: *Фраземи са општим значењем успех/неуспех*; 8. Биљана Бабић: *Морфолошко-синтаксички минимални речник глагола српског језика као страног*.

Мастер радови:

1. Наташа Радосављевић: *Глаголски облици у настави српског језика у петом разреду основне школе*; 2. Слободан Новокмет: *Поредбене форме у роману „Тврђава“ Меше Селимовића*; 3. Јелена Стевић: *Правописна решења у рачунарској терминологији*; 4. Марија Поповић: *Опште и стилске карактеристике специјалне лексике у женским часописима*; 5. Тања Трбојевић: *Усвојеност правописних знања при поласку у пети разред основне школе*; 6. Анета Шаманц: *Морфолошке и лексичке особености у роману „Ходочашће Арсенија Његована“ Борислава Пекића*; 7. Нада Копривица: *Лексика у старим босанским повељама и писмима*; 8. Татјана Колувија: *Лингвистичке и стилистичке особине рекламних текстова*; 9. Ана Басарић: *Критика и репортажа – крупније новинске форме*; 10. Нина Савчић: *Стилистика наслова и реклама у мушким часописима*.

Рецензије књига и речника

Др Рајна Драгићевић рецензирала је неколико уџбеника и следеће књиге и речнике:

1) Милица Радовић Тешић, *Граматички и лингвистички појмовник*, Београд: Учитељски факултет, 2011. 2) Стана Ристић, *Модификација значења и лексички модификатори у српском језику*, Београд: Институт за српски језик САНУ, 2009. 3) Стана Ристић, *О речима у српском језику*, творбени и лексикографско-лексиколошки аспекти, Београд: Институт за српски језик САНУ, 2012. 4) Марија Стефановић: *Језичка слика породице у руском и српском језику*, Нови Сад: Филозофски факултет, 2012. 5) *Лексички слојеви. Прилози српском фреквенцијском речнику*, уредници: Недељко Богдановић, Ана Савић Грујић, Ниш: Центар за научна истраживања САНУ, 2012. 6) Милица Митровић, *Писменост и образовање. Перспектива Нових студија писмености*, Београд: Филозофски факултет, 2010. 7) Јелена Јовановић, *Писци и стил*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2009. 8) Гордана Штасни, *Творба речи у настави српског језика*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност

Србије, 2008. 9) Драгана Вељковић Станковић, *Речи субјективне оцене у настави српског језика и књижевности*, Београд: Филолошки факултет, 2011. 10) Гордана Штрбац, *Допуне комуникативних глагола. Синтаксичко-семантички и лексикографски опис*, Нови Сад: Филозофски факултет, 2011. 11) Јован Ајдуковић, *Увод у лексичку контактологију*, Београд: Фото Футура, 2004. 12) Јован Ајдуковић, *Контактолошки речник адаптације русизама у 8 словенских језика*, Београд: Фото Футура, 2004. 13) Љиљана Оташевић, Ђорђе Оташевић: *Речник скраћеница 1: ћириличке скраћенице*, Београд, 2010, 21 см, 921 стр. 14) Љиљана Оташевић, Ђорђе Оташевић: *Речник скраћеница 2: латиничке скраћенице*, 2011, 21 см, 557 стр. 15) Љиљана Оташевић, Ђорђе Оташевић: *Речник скраћеница*, Београд, 2012, 21 см, 359 стр. 16) Ђорђе Оташевић: *Тематски речник српског језика 1*, Београд, 2011, 21 см, 431 стр. 17) Ђорђе Оташевић: *Тематски речник српског језика: Лексичке релације и функције 2*, Београд, 2011, 21 см, 426 стр. 18) Ђорђе Оташевић: *Тематски речник српског језика: Лексичке релације и функције 3*, Београд, 2012, 21 см, 321 стр. 19) Ђорђе Оташевић: *Фразеолошки речник српског језика*. Нови Сад, 2012, 21 см, 1048 стр.

III. Преглед и мишљење о досадашњем научном и стручном раду кандидата

Научни рад

Књиге и речници

Од књига објављених после избора у претходно звање коментарисаћемо *Вербалне асоцијације кроз српски језик и културу* и *Лексикологија и граматика у школи*, а не и друго издање *Лексикологије српског језика*.

Књига *Вербалне асоцијације кроз српски језик и културу* настала је као резултат дугогодишњих интересовања Рајне Драгићевић за вербалне асоцијације које могу бити показатељ бројних законитости у лексичком систему и извор за нов приступ лексичким истраживањима из угла сродних дисциплина. У књизи се истиче да је последњих година XX века и почетком XXI века у лингвистици порасло интересовање за истраживање утицаја националне културе на језик. Дијахронијска истраживања из ове области спадају у етнолингвистику, а синхронијска у лингвокултурологију. Лингвокултурологија тек развија методологију истраживања, али је приметно да међу методама преовладава психолонгвистички експерименти. Један од најзаступљенијих је асоцијативни експеримент. Резултати асоцијативних тестова могу се користити и у другим дисциплинама, на пример, у лексикологији, социологији, психологији. Делове ове књиге повезује метода асоцијативног експеримента, којом се изводе закључци из лексикологије, лингвокултурологије и когнитивне семантике. Резултати неких истраживања се, у мањој или у већој мери, односе и на све ове дисциплине истовремено.

У уводном делу књиге, тј. у прва два поглавља, наводе се основне теоријске поставке лингвокултурологије, а затим следе емпиријска истраживања, која су условно разврстана у три поглавља: прво, које се односи на лексикологију *Вербалне асоцијације у истраживању лексичког значења*; друго, које се тиче лингвокултурологије *Вербалне асоцијације, језик и култура* и треће, које је у вези са когнитивном семантиком *Вербалне асоцијације и концептуализација емоција у српском језику*. У књизи се на више места критички осврће на добре стране, али и на недовољности асоцијативне методе и лингвокултурологије као нове лингвистичке дисциплине.

Књига *Лексикологија и граматика у школи* састоји се од већег броја тематски и методолошки обједињених радова, у којима се говори о различитим методичким питањима. Настала је као резултат вишегодишњег бављења Рајне Драгићевић питањима наставе српског језика, а посебно наставе лексикологије у основној и средњој школи. У ову књигу ауторка је преточила нека искуства која је стекла пишући уџбенике за наставу српског језика за 4. и 5. разред основне школе. Књига се састоји из пет поглавља: 1. Уводна разматрања; 2. Настава српског језика; 3. Уџбеници за наставу српског језика; 4. Настава српског језика као страног; 5. Универзитетска настава. У Уводу ове књиге Рајна Драгићевић констатује да у настави српског као матерњег језика у основној школи преовлађују теме из граматике, а у средњој школи углавном из књижевности. Теме које се обрађују често нису усклађене са когнитивним способностима ученика одређеног узраста. Од ученика основне школе очекује се да овладају апстрактним граматичким системом. Уз много непримерених подела и детаља, ученици се подучавају граматички као науци која је затворена у свој сопствени систем граматичких правила и односа и која ни на један начин није у вези са реалним комуникацијским потребама стварних говорника. У таквим условима много проблема имају ученици, наставници, али и аутори уџбеника. У овој књизи износе се неки проблеми са којима се среће аутор уџбеника који покушава да усклади захтеве из планова и програма са способностима једанаестогодишњих и дванаестогодишњих ученика у почетној настави граматике. Предлажу се и различите теме и вежбања из језичке културе које нису заступљене у програмима, а морале би бити.

У последњих неколико година, пошто су наши ученици испољили лоше резултате на међународним тестирањима на којима се мере језичке способности ученика (разумевање прочитаног, препричавање, резимирање, лексичко богатство итд.), нагло се пробудило интересовање институција и појединаца задужених за унапређивање наставе српског језика да се у скорој будућности озбиљно реформишу планови и програми за овај предмет и да један од најважнијих задатака наставе, коначно, постане унапређивање језичких способности ученика. Ова књига представља допринос тим настојањима.

Године 2011. проф. др Рајна Драгићевић је у коауторству са проф. др Предрагом Пипером и доц. др Маријом Стефановић, објавила *Обратни асоцијативни речник српског језика*, који представља други део *Асоцијативног речника српског језика*, који је исти ауторски тим објавио 2005. године. Наслов *Обратни асоцијативни речник српског језика* упућује на чињеницу да су у овом речнику, за разлику од *Асоцијативног речника српског језика*, вербалне асоцијације српског језика организоване и лексикографски описане по принципу: од реакције ка стимулусу, као што је наведено у поднаслову речника, а не према принципу: од стимулуса ка реакцији, који је био примењен у претходном асоцијативном речнику истих аутора. Другим речима, та два речника су комплементарне целине и њихова употреба даје најбољи резултат ако се тако и користе. Одреднице у овом речнику су реакције из првог дела *Асоцијативног речника српског језика*.

Дакле, „обратни асоцијативни речник“ се као тип речника суштински разликује од а терго речника, који се често такође називају обратним речницима због тога што су у њима речи дате према завршним, а не према почетним словима. Структура другог дела *Асоцијативног речника* организована је по угледу на руски *Асоцијативни речник* (Ю. Н. Караулов, Ю. А. Сорокин, Е. Ф. Тарасов, Н. В. Уфимцева, Г. А. Черкасова, *Русский ассоциативный словарь*, т. 1-6, Москва, 1994–1998).

Радови Рајне Драгићевић се могу поделити у три групе: А) радови који су посвећени лексикологији и семантици; Б) радови у којима је сфера интересовања творба речи; В) радови који су посвећени методици српског језика. Сфере интересовања се у многим радовима преплићу, а у неким од њих пажња се усредсређује и на неке додирне дисциплине, као што су лингвокултурологија, а, у мањој мери, и психоллингвистика.

А) Радови из области лексикологије и лексиколошке лингвокултурологије.

Питањима утицаја националне културе на лексику српског језика, Рајна Драгићевић није се бавила само у својој књизи *Вербалне асоцијације кроз српски језик и културу*, већ и у неким другим радовима. У раду *О једној методи за испитивање утицаја културних и друштвених промена на значење речи* Рајна Драгићевић представља нека досадашња истраживања других аутора о утицају културе на језик и критикује приступ појединих истраживача овом проблему. Констатује да је методологија неких испитивања често непоуздана. У другом делу рада, ауторка пажњу фокусира на утицај културних и друштвених промена на лексику српског језика и анализира могућност испитивања тог утицаја путем асоцијативне методе. Запажа и доказује да је асоцијативна метода поуздана у анализи промена у значењу лексема, нарочито онда када треба показати да је лексичка промена тек почела да се одвија и када је њоме обухваћен само неки сегмент значења лексеме као што је денотација или конотација.

Истраживање *Вербалне асоцијације кроз лексичке односе и културу* засновано је на грађи из *Асоцијативног речника српског језика*. Анализирани су: 1) лексеме-стимулуси које имају најфреквентнију и најмање фреквентну прву асоцијацију од свих 600 стимулуса обрађених у речнику; 2) лексеме-стимулуси које имају највише и најмање асоцијација у асоцијативном пољу (узимајући у обзир да је на сваки задати стимулус прикупљено укупно 600 асоцијација, али се многе од њих понављају). На основу тих података показано је да вербалне асоцијације највише зависе од два критеријума, а то су лексички синтагматски и парадигматски односи у српском језику и културни и традиционални наноси у лексици српског језика. Ова два фактора се стално преплићу, а анализа вербалних асоцијација говорника српског језика пружа могућност испитивања и језичких (граматичких и лексичких) и нејезичких (културолошких) утицаја на лексичке односе у савременом српском језику.

У раду који је представљен на конференцији Комисије за творбу речи Међународног комитета слависта у Кијеву, 2010. године, *Слова с положительной и отрицательной коннотацией в сербском языке с точки зрения национальной культуры*, говори се о томе да у српском језику (а вероватно и у другим језицима) различите групе парадигматски повезаних лексема имају много више чланова са негативном конотацијом него оних са позитивном. Предмет испитивања су тематске групе лексема, синонимски редови једне лексеме, деривациона гнезда простих речи. Разлоге за ову појаву не треба тражити унутар лексичког система, његових законитости и односа који у њему важе, већ искључиво у ванјезичкој стварности – у националној култури, у погледу на свет српског народа, у међуљудским односима и у једној општој друштвеној клими у којој је све што је непожељно упадљивије од онога што је пожељно. У раду се наводе бројни примери који потврђују да је творбом речи у српском језику настало много више придева са значењем непожељних него пожељних људских особина, много више речи за нерад и нераднике него за рад и раднике, да је у синонимским редовима глагола који значе рађање и говорење много више пејоратива него неутралних лексема и да су богатија деривациона гнезда простих речи са непожељним значењем него са пожељним. Ауторка наводи неке од могућих разлога за овај лингвокултуролошки феномен.

Интересовања за лингвокултуролошки приступ у семантичким истраживањима показан је и у раду *Лингвокултуролошка упоредна истраживања етнокултурних стереотипа*, у којем се говори о етнокултурним стереотипима изворних говорника српског и немачког језика.

Поред метода лингвокултурологије, Рајна Драгићевић се у својим семантичким истраживањима користила и методама когнитивне лингвистике. Рад *О значењској подспецификованости на примеру лексеме основа* представља когнитивносемантичко истраживање засновано на анализи појмовних метафора. О појму и термину *значењска подспецификованост* који је у лингвистику увео Џ. Пустејовски, прва је у српској лингвистици писала Милка Ивић. У раду се даље разрађује тај појам, говори се о степену значењске подспецификованости лексема, а затим се на примеру лексеме *основа* показује како је концептуална анализа прикладна семантичка метода за испитивање лексема са најширом (подспецификованом) семантиком.

Истраживачку пажњу Рајне Драгићевић привлаче не само лексеме, већ и граничне јединице које представљају предмет лексикологије и фразеологије. У раду *О проблемима идентификације фразеологизама* говори се о томе како је у неким ситуацијама тешко раздвојити фразеологизам од нефразеолошке конструкције у којој су одређене лексеме употребљене у својим секундарним значењима. Овај проблем анализира се на примеру конструкција *изгубити (бранити, дати, чувати) главу*. Наводи се на које је све начине ова конструкција обрађена у различитим једнојезичким дескриптивним речницима словенских језика и запажа се да је у неким од њих она обрађена као фразеологизам, док је у другима представљена као слободан спој глагола у основном значењу и именице *глава* у секундарном значењу кад она означава *живот*. Ауторка се залаже за третирање ове конструкције као фразеологизма и наводи разлоге за то, поткрепљене ставовима значајних српских и страних фразеолога.

Рад у којем се преплићу лексиколошке методе са стилистичким и прагматичким носи назив *О идеолошком дискурсу као врсти убеђивачког дискурса (на примеру семантичко-прагматичке анализе говорâ Вука Драшковића)*. У овом раду се анализирају политички говори српског књижевника и политичара Вука Драшковића, који су изречени почетком деведесетих година прошлог века. Представљају се неки важни (стратешки) сегменти садржаја политичког говора, а набрајају се и различита језичка средства и механизми, којима се овај политичар користио у својим говорима: директно обраћање, антонимија и контраст, набрајање блискозначних језичких јединица, метонимија и синегдоха, метафора. Овим средствима постиже се експресивност језичког садржаја, која је у служби убеђивања рецепијената да прихвате одређену политичку идеологију. У раду се преплиће план семантичке анализе ових средстава и прагматичке анализе циља њихове употребе. У раду се идеолошки дискурс третира као врста убеђивачког дискурса. Запажају се нека важна својства убеђивачког дискурса. Констатују се два нивоа овог дискурса: имплицитни и експлицитни. Успешан политичар шаље имплицитну поруку рецепијенту да га поштује и да је он достојан самопоштовања. Истовремено, шаље му и експлицитну идеолошку поруку, која је богато експресивно обојена. Чак и ако не прихвата идеолошки садржај који му политичар нуди, рецепијент ће се заинтересовати за поруку због њене експресивности, а онда га само корак дели до тога да се сложи и са њеним садржајем. Ауторка се у раду залаже за термин и појам *убеђивачки дискурс* и, с њим у вези, анализом стратегија убеђивања у свим сферама живота. Залаже се и за обестрашћивање критичке анализе убеђивачког дискурса, јер се у већини радова, приступа изузетно негативно језику политике, маркетинга итд, као да је искључиви циљ сваког политичког говора манипулација и као да ниједан политичар није способан да у свом говору искрено искаже своје политичко уверење, без намере да некога обмане. Замера се ауторима и на

томе што изједначавају идеологију и дискурс којим се она представља, па ако не прихватају идеологију, негативно оцењују и језик којим се она вербализује.

У неким радовима Рајне Драгићевић укрштају се семантичке и синтаксичке анализе. Такви су радови *О начинским прилозима субјекатске квалификације и Запажања о лексичкој негацији глагола*. У првом раду се говори о начинским прилозима који у реченици обављају службу глаголске одредбе за начин, али, у семантичком смислу, поред глагола, квалификују и именску реч у служби субјекта, тј. квалификују радњу и вршиоца радње. Закључује се да степен квалификовања вршиоца радње зависи од семантичких својстава начинских прилога, од семантике именица у служби субјекта, од граматичких и семантичких особина глагола и од семантичке компатибилности начинског прилога и именичке речи у служби субјекта, с једне стране, и прилога и глагола, с друге стране. У другом наведеном раду износи се претпоставка да глаголска негација није само граматички показатељ одричности глагола, а самим тим и реченице у којој је глагол употребљен, већ може имати последица и на његово значење, тј. може творити антониме са потврђним глаголима истог корена. Наводи се преглед досадашње литературе којим се ова хипотеза донекле оповргава или подржава, а затим се износи и примерима поткрепљује пет семантичких могућности утицаја речце *не* на значење глагола.

Има и оних истраживања у којима се значења лексема проучавају на основу њихове употребе у контексту. Синтагматским лексичким односима посвећени су радови *О значењу придева као узроку и последици њихове лексичке спојивости* и *Нека запажања о придевској контекстуалној синонимији*. Показало се да су придеви, као несамосталне, одредбене лексеме, погодни за анализу синтагматских лексичких односа.

У раду *Лексика квалификована као индивидуална у српским дескриптивним речницима* разврстава се овако квалификована лексика, анализира се појам и термин *индивидуализам* и термини за сродне типове лексике, разматра се могућност продора индивидуализама у општи лексички фонд, набрајају се ограничења или погодности које поседују неки индивидуализми да би постали узурпалне лексеме, а тај пут одређује се као процес сачињен од етапа са нејасним границама.

У посебну групу радова Рајне Драгићевић могли би се сврстати прегледни текстови у којима она сумира резултате српске лексикологије с краја XX и почетка XXI века, као и значајна семантичка истраживања највећих српских лингвисткиња XX века – Милке Ивић и Ирене Грицкат. Ови радови носе наслове: *Лексичка семантика у србистици крајем 20. и почетком 21. века* (рад је прочитан на конференцији посвећеној српској лингвистици на Хумболтовом универзитету у Берлину, 2009. године), *Лексичка семантика Милке Ивић* и *Семантичка истраживања Ирене Грицкат*.

Б) Радови из области творбе речи. У радовима о творби речи преовлађује семантички приступ, па се тема већине радова односи на значење твореница. Тим питањима Рајна Драгићевић бавила се у свом раду *Статус деривационих односа у лексикологији*. Насупрот неким мишљењима по којима је деривација искључиво парадигматски однос, будући да је Де Сосир парадигматске односе објаснио на деривационим (али и на неким другим) односима, у раду се констатује да је Де Сосир и синтагматске односе објаснио на примеру деривационих односа. Пошто су деривациони односи дијалектички спој синтагматских и парадигматских односа и пошто се они разликују од осталих парадигматских и синтагматских односа, не треба их сврставати ни у један од тих типова, већ их треба анализирати засебно. Због тога ауторка лексикологију дефинише као науку која проучава значења лексема, као и синтагматске, парадигматске и деривационе везе међу њима.

Неколико радова посвећено је деривационим гнездима лексема. У раду *Словообразовательные инновации с точки зрения исследования деривационных гнезд сербского языка*, који је представљен у Москви, 2009. године, на конференцији Комисије за творбу речи Међународног славистичког комитета, указано је на чињеницу да је група српских семантичара и дериватолога, након дугог интересовања за проучавање системских процеса у лексичком систему српског језика и творбеног потенцијала простих речи, израдила *Семантичко-деривациони речник српског језика*. Први том је објављен 2003. године, а други 2005. године. Након тога је уследило детаљније испитивање деривационих гнезда лексема које се односе на човека – делове тела, органе, психофизиолошка стања и радње и психофизичке особине. Показало се да највише деривата и највише значења у српском језику имају лексеме које означавају делове човековог тела. Лексема *глава*, на пример, има око 400 деривата у српском језику, а *рука* око 300. Тако се још једном потврдила антропоцентрична природа језика. Осим тога, потврдило се и то да лексика која је у вези са човеком и његовим окружењем спада у базичну лексiku која чини основни лексички фонд српског језика (вероватно и многих других језика). Овај резултат даје основа за даљу систематизацију лексике на основу богатства деривационих гнезда. Што је лексема богатија дериватима – базичнија је у лексичком фонду. Лексеме из исте тематске групе имају исти или врло сличан творбени потенцијал. Тако се, на пример, показало да скоро сви придеви који означавају људске особине у српском језику граде именицу са значењем особине, именицу са значењем мушког носиоца особине, именицу са значењем женског носиоца особине, придев субјективне оцено, прилог и глагол који означава настајање или интензификацију особине. Уочавање оваквих правилности омогућава нам откривање празних места у деривационом систему неких простих лексема, а то значи и у лексичком систему уопште. Из овога закључујемо да настанак неких деривата може да се предвиди и да се очекује у језику и да нису баш све нове речи у језику непредвидљиве. У реферату ће се изнети такви примери, али и они који показују да се нека ишчекивања могу изјаловити. Предвидљиви деривати много се лакше уклапају у лексички систем и не праве потресе у њему у односу на непредвидљиве деривате, који се теже уклапају и често доводе до промене значења неких већ постојећих лексема или промене њихове употребе. Анализа деривационих гнезда указује и на нове формалне процесе у деривацији. Једна од тенденција у савременом српском језику јесте увећавање броја именица са префиксима, што је до сада недовољно искоришћен потенцијал у српском језику, јер се, уобичајено, само глаголи богате префиксима. Детаљну анализу деривационих гнезда именица које означавају делове тела, Рајна Драгићевић приказала је у раду *Деривациона гнезда именица које означавају делове тела из угла лексичког богаћења*. Лексичко богаћење једним својим делом повезано је са попуњавањем празних места у деривационим гнездима. Том питању посвећен је рад *Потенцијалне речи у српском језику*. У раду се разматра термин и појам *потенцијална реч*, успоставља се граница између потенцијалних речи, околионализама и узуалних речи и говори се о потенцијалним речима као о једном од најпродуктивнијих изворишта за богаћење лексичког фонда српског језика.

Истражујући значења деривата који спадају у лексеме субјективне оцено, Рајна Драгићевић се у раду *Творбени и семантички статус једног значења именица типа ручица* бавила полисемантичком структуром ове именице и односом међу значењима тог деривата. Критикују се нека досадашња тумачења тог односа. Говори се и о семантичкој расподели између *ручице* и њој сродних изведеница *рукице* и *ручке*. Резултати истраживања се могу генерализовати на многе друге деминутиве и на начин на који деминутиви и деривати уопште развијају полисемију. Показује се да је творбена семантика област која подједнако припада и лексикологији и творби речи.

У раду *Спонтана заједничка употреба мотивне и мотивисане речи у тексту* говори се о заједничкој употреби простих речи и деривата у тексту. Изабрано је неколико репрезентативних простих речи у српском језику које су домаћег порекла и које имају богату полисемију и деривацију. На основу електронског корпуса српског језика направљен је избор од по сто текстова у којима се те лексеме појављују. Циљ овог истраживања био је испитивање односа мотивних и мотивисаних лексема у менталном лексикону. Ово истраживање представља једно од неколико испитивања Рајне Драгићевић, које је она обавила на различитом материјалу и различитим истраживачким поступцима, а која, по правилу, показују да су мотивна и мотивисана реч семантички и творбено повезане лексеме, али да су, изгледа, раздвојене у менталном лексикону.

Иако је пажња Рајне Драгићевић углавном посвећена твореницама добијеним деривацијом, њену пажњу окупира и конверзија. У два рада она је испитивала именице које су коневрзијом постале предлози у српском језику. У радовима *О именицама у служби предлога* и *Семантичка анализа десупстантивних предлога у српском језику* говори се о конверзији именица *врх*, *дно*, *пут*, *крај*, *дуж*, *место*, *чело* у предлоге. Анализира се модификација значења ових именица до које долази приликом попредложавања. Истражује се семантички однос између полазне именице и добијеног предлога и износе се одговори на питање због чега само неке именице могу да се попредложе и зашто се овако добијени предлози губе из савременог српског језика. У првом наведеном раду акценат се ставља на опис самог процеса трансформације именица у предлоге, а у другом о значењима тако добијених предлога.

Као и у вези са лексикологијом, тако је и у вези са творбом речи, Рајна Драгићевић писала и прегледне текстове у којима је сумирала резултате и поља интересовања савремене творбе речи словенских језика. Циљ ових радова био је и тај да се широј научној јавности укаже на путеве којима иде савремена творба речи и да се млади дериватолози упуте и инспиришу. Такви су радови: *Актуелна питања науке о творби речи (на материјалу радова чланова Комисије за творбу речи Међународног славистичког комитета)* и *Иновације у творби речи у словенским језицима*.

В) Радови из области методике српског језика. Радови из области методике српског језика углавном су у вези са проблемима из области лексикологије и творбе речи. Већина ових радова има сличну структуру. У њима се, прво, износи неки теоријски проблем, затим се наводе решења која нуде стручњаци и сама ауторка, а онда се наводе предлози како дати проблем треба решавати у настави српског језика. Неретко се наводе и конкретна вежбања која су намењена ученицима. Рајна Драгићевић у овим својим радовима наглашено се труди да повеже достигнућа савремене науке о српском језику и наставе, а не да настава представља самој себи и полазиште и циљ.

У раду *Компарација и други начини степеновања придева у настави српског језика*, на примеру компарације придева, указује се на чињеницу да се у уџбеницима посвећеним граматици српског језика износе само основне тенденције и типични случајеви манифестације језичких појава, а да бројни изузеци остају необрађени. Наводи се репертоар података у вези са компарацијом придева у уџбеницима, а затим се указује на то да се за сваки податак који се износи у уџбеницима може навести изузетак.

У раду *О неким особеностима творбе неологизама у настави* разматра се статус неологизама-интернационализама у српском језику који су у језику-даваоцу настали творбом речи. Разматра се под којим се условима овакве лексеме могу творбено анализирати у српском језику. Предлаже се како их треба обрађивати у настави српског језика.

Творби речи у настави српског језика често се приступа само као формалном повезивању творбених морфема, а занемарује се семантички аспект овог процеса. Том проблему посвећен је рад *Утицај полисемије на творбу речи*. На примерима се показује да се значење мотивисане лексеме не може унапред предвидети, а то би се могло закључити на основу традиционалног, формалног приступа творби речи у настави. Постоји мноштво различитих могућности развоја значења мотивисане речи из мотивне. У раду су, одабраним примерима, показани неки од њих. У настави српског језика лексеми треба прићи као вишезначној јединици и скретати ученицима пажњу на утицај полисемије на све нивое употребе лексема: у морфологији, творби речи, лексикологији и синтакси.

Семантици реченице посвећен је рад *Разумевање значења реченице*. У раду се говори о вежбањима у настави српског језика у вези са разумевањем значења (углавном) сложених реченица. Истиче се значај овакавих вежбања за развој говора код деце и за унапређивање њихових когнитивних способности у школском узрасту. Наглашава се и улога оваквих вежбања у савладавању семантике и синтаксе, као и њихов допринос у савременој, функционалној настави српског језика.

Рајна Драгићевић анализирала је типичне грешке које праве ученици у настави српског језика, али и пропусте наставника у начину на који предају и састављају тестове. У раду *Провера знања из лексикологије: где греше ученици, а где наставници* представљају се резултати анализе седам тестова из лексикологије који су задати групи од око двеста београдских средњошколаца из две гимназије. Испитиване су грешке ученика, а посебна пажња је посвећена задацима које многи ученици нису успели да реше исправно. Установљено је да је овај проблем често изазван лошом формулацијом задатака из неких области лексикологије. У раду *Типичне грешке ученика стечене у првом кругу усвајања градива у настави српског језика* говори се о типичним грешкама које ученици праве решавајући задатке у вези са члановима реченице. И поред тога што се чланови реченице више пута обрађују у току школовања, ученици донесу неке од тих грешака и на Филолошки факултет, па то постају и типичне грешке студената страних језика прве године Филолошког факултета. У раду се разматрају те грешке, наводе се примери, а разлози за њих се проналазе у програмски погрешно конципираном првом кругу обраде граматичких питања у току основне школе. Скреће се пажња наставницима да посебну пажњу у обради граматике усредсреде на први круг учења.

У неким својим радовима Рајна Драгићевић бавила се и наставом српског језика као страног. У ту групу спадају радови *Лингвокултуролошки приступ у настави српског као страног језика* и *Ка основном лексичком фонду српског језика*. У првом наведеном раду полази се од проблема *међујезика* као фазе у учењу страног језика. Ова фаза подразумева недовољну комуникативну компетенцију у учењу страног језика, чак и ако је странац стекао изузетну граматичку и лексичку компетенцију. Констатује се да су проблеми у употреби језика често изазвани недовољним познавањем културе народа чији се језик учи. Предлаже се увођење што више лингвокултуролошких садржаја у наставу српског као страног језика, јер се тако постиже превазилажење оних проблема у употреби језика који су изазвани специфичностима српске културе. У раду *Ка основном лексичком фонду српског језика* полази се од чињенице да је за странце који уче српски језик најважније да прво усвоје основни лексички фонд. Зато је овај рад посвећен основном лексичком фонду српског језика, јер тај део лексике сачињава лексички минимум у учењу српског језика као страног. Говори се и о односу између централне лексике и оне која припада периферији лексичког фонда, као и о неуспелим покушајима у науци да се прецизно опишу лексеме које спадају у основни лексички фонд. Наводе се најубедљивији критеријуми за препознавање базичне лексике српског

језика, као и речници помоћу којих се дати критеријуми могу применити и проверити на конкретним лексемама.

Научна и стручна активност. На основу података из биографије др Рајне Драгићевић, овде издвајамо следеће њене научне и стручне активности. Од 2006. до 2009. године, др Рајна Драгићевић била је члан Комисије за основну школу Националног просветног савета. Од 2008. године, она је члан-сарадник Матице српске. Године 2009. изабрана је за члана Комисије за творбу речи Међународног комитета слависта. Члан је Комисије за лексикографију и лексикологију Одбора за стандардизацију српског језика. Члан је уређивачких одбора три лингвистичка часописа: *Јужнословенског филолога*, *Анала Филолошког факултета* и *Књижевности и језика*. Од 2001. године учествовала је на више научних пројеката – два међународна и седам пројеката Министарства за науку Републике Србије, чији су носиоци Филолошки факултет у Београду, Институт за српски језик САНУ и Филозофски факултет у Новом Саду. До сада је учествовала на више од 20 научних конференција у земљи и иностранству, а била је и непосредни организатор међународне конференције Комисије за творбу речи Међународног комитета слависта, која је одржана 2012. године на Филолошком факултету у Београду. Држала је предавања по позиву на универзитетима у Грацу и Берлину, а 2009. године одржала је интензивни курс о српској лексикологији и лексикографији студентима јужнословенских језика на Масариковом универзитету у Брну. Од 2001. године држи предавања страним студентима на Међународном скупу слависта, у организацији Међународног славистичког центра на Филолошком факултету у Београду. Од 2005. до 2012. године редовно је држала предавања наставницима и професорима српског језика и књижевности на Зимском семинару Друштва за српски језик и књижевност Србије. Неколико година била је један од предавача на Семинару језичке културе на Коларчевом народном универзитету. Рецензирала је неколико уџбеника и 19 монографија и речника.

Наставна и наставничка активност. Рајна Драгићевић предаје пет предмета на основним студијама: *Лексикологију I*, *Лексикологију II*, *Увод у лексикографију*, *Практичну лексикографију* и *Српски језик II*. На мастер студијама предаје *Лексикологију српског језика (специјални курс)*, а на докторским студијама *Лексику српског језика*. О њеним наставничким активностима довољно говори чињеница да је под њеним менторством одбрањена једна докторска дисертација, шест магистарских радова и двадесет мастер радова. У овом тренутку под њеним руководством ради се пет докторских теза и исто толико мастер радова. Она је учествовала у дванаест комисија за одбрану докторских теза, двадесет три комисије за одбрану магистарских радова и десет комисија за одбрану мастер радова.

IV. Испуњеност других услова за избор. Увидом у приложену документацију, као и у рад и радове кандидаткиње, Комисија закључује да су у потпуности испуњени формални (законски и статутарни) и суштински услови за избор др Рајне Драгићевић у звање редовног професора.

V. Предлог Комисије. На основу свега што је речено и што је Комисији познато, једногласно и свесрдно предлагемо Изборном већу Филолошког факултета у

Београду да др Рајну Драгићевић изабере у звање редовног професора за ужу научну област Српски језик, предмет Лексикологија српског језика.

Београд, 15. новембра 2012.

Комисија:

(др Мирослав Николић, ред. проф.)

(др Драгана Мршевић Радовић, ред. проф.)

(др Милорад Дешић, ред. проф.)